

Fördjupad kontroll

Hantering av anställdas personuppgifter: Positioneringsteknik (GPS)

Bakgrund

Den fördjupade kontrollen gällande verksamhetens hantering av anställdas personuppgifter vid användningen av positioneringsteknik (GPS) har haft till syfte att dels kartlägga användningen av positioneringsteknik, dels undersöka om verksamhetens hantering och arbets sätt uppfyller kraven i dataskyddsförordningen. I arbetet har dataskyddsombudet utgått från Integritetskyddsmyndighetens vägledning för behandling av personuppgifter i arbetslivet (från 2020). Kontrollen har genomförts i två delar där del ett har bestått av att verksamheten har ombetts att besvara ett antal frågor om användningen av positioneringsteknik. Del två har bestått av frågor kopplade till hur verksamheten informerar anställda om behandlingen.

lakttagelser från kontrollen

Arbetsgivare ska i sin behandling av anställdas personuppgifter följa dataskyddsförordningen. Genom att en arbetsgivare följer grundläggande principer, har stöd i en rättslig grund och har lämnat tillräcklig information till de anställda, i samband med att uppgifterna ifråga samlades in eller tidigare, säkerställs att behandlingen är laglig.

IMY:s vägledning för användning av positioneringsteknik (GPS)

IMY anger att arbetsgivare som hänvisar till att man utför en uppgift av allmänt intresse i sin användning av positioneringsteknik behöver kunna visa att behandlingen är nödvändig för den avsedda uppgiften, och att det inte finns andra mindre integritetskänsliga alternativ att tillgå. Som exempel på berättigade ändamål ges bland annat säkerhet, resursfördelning, klagomålshantering eller underlag för fakturering. Därtill lyfter IMY fram att behandlingen ska vara motiverad inom ramen för verksamheten och inte utföras på ett alltför omfattande sätt. Som regel är det inte tillåtet att använda positioneringsteknik med syftet att kontrollera hur anställda arbetar, men det kan finnas undantag vid konkreta misstankar om att en anställd allvarligt missbrukar arbetsgivarens förtroende. För att arbetsgivare ska kunna använda uppgifter insamlade via GPS-systemet för den typ av kontroll ska anställda ha fått information om detta i förväg

Renova AB:s användning av positioneringsteknik

Renova AB anger att positioneringsteknik används i 2 behandlingar som finns registrerade i personuppgiftsbehandlingsregistret; verktyg för körstatistik och ruttoptimering samt verktyg för att hantera färdskrivare. Efter uppföljning av dataskyddsombudet har det också angetts att positioneringsteknik används i de förmånsbilar bolaget har, genom ISA-systemet som finns installerat i de bilar som tillhandahålls av Göteborgs Stads Leasing AB (GSL).

För behandlingen verktyg för körstatistik och ruttoptimering har ändamålet angetts vara för att verksamheten ska kunna planera bemanning, ruttoptimering och ta ut körstatistik som deras kunder efterfrågar. Syftet uppges vara att leverera befintliga åtaganden och kunna effektivisera och planera verksamheten. Någon rättslig grund har Renova inte angivit i sina svar. För den andra behandlingen rörande färdskrivare anges ändamålet vara att samla in relevant information för att uppfylla lagkraven för de fordon som inte är undantagna ifrån kör- och vilotider. Den rättsliga grunden är rättslig förpliktelse.

För de förmånsbilar som har ISA-systemet inkopplat anger Renova varken ändamål eller rättslig grund för behandlingen. Informationen som framkommer är att inget undantag ska föreligga utan samma system som GSL har finns hos Renova.

Vad gäller information till anställda har Renova angett att en del information om personuppgiftsbehandlingen finns tillgängliga på deras intranät, men att man är osäker på vilka krav den uppfyller.

Några risk- eller konsekvensbedömningar är inte genomförda. Renova har tagit in en konsult som ska se över personuppgiftsbehandlingarna och vid behov genomföra konsekvensbedömningar.

Dataskyddsombudets rekommendation

Rättslig grund

På grund av den bristande information som bolaget lämnat i granskningen, har dataskyddsombudet kompletterat genom att kolla i Renovas personuppgiftsbehandlingsregister.

För behandlingen som i registret heter ”verktyg för positionering, körstatistik” anges berättigat intresse som rättslig grund och ändamålet är att anställdas lokaliseringssuppgifter registreras i syfte att optimera körrutter, skapa underlag för bränsleeffektivisering av fordon samt övrig statistik. Gällande den rättsliga grunden så har kommunala bolag visst utrymme att använda sig av intresseavvägning under förutsättningen att bolagets intresse av att behandla personuppgifterna väger tyngre än de registrerades intresse av att inte få sina personuppgifter behandlade. I registret finns också en behandling som heter ”positionering – effektiv planering av rutter” där avtal är angivet som rättslig grund. Dataskyddsombudet ifrågasätter lämpligheten av att använda sig av avtal om rättslig grund i det här fallet.

Dataskyddsombudet identifierar två behandlingar kopplade till färdskrivare: positionering och färdskrivarnedladdning samt transport, färdskrivare. Rättslig grund för den första är avtal och för den andra rättslig förpliktelse. Gällande behandlingen som heter transport, färdskrivare framkommer det inte om positioneringssuppgifter behandlas.

Dataskyddsombudet ifrågasätter om båda behandlingarna sker och hur de skiljer sig, men framförallt huruvida avtal är en lämplig rättslig grund. För att avtal ska vara en rättslig grund så måste behandlingen av positioneringssuppgifter vara nödvändig för ett avtal mellan personuppgiftsansvarige och den registrerade. För det fall att någon av ovan behandlingar innebär elektroniska körjournaler för redovisning till Skatteverket bedömer dataskyddsombudet att rättslig förpliktelse är en korrekt rättslig grund att luta sig emot.

För behandlingen som innebär insamling av uppgifter via ISA-systemet behöver Renova undersöka vilken rättslig grund som är lämplig. Det är särskilt viktigt eftersom förmånsbilarna används av personal även utanför arbetstid. Om ISA-systemet inte stängs av efter arbetstid ser dataskyddsombudet en stor risk med att övervakning sker även av de anställdas privatliv.

Beskrivning av ändamål och syfte

Renova beskriver ett par behandlingar där positioneringsteknik förekommer och dataskyddsombudets granskning i registret visar på att det kan vara fler än så. Ändamålen är i vissa fall breda och kanske i praktiken omfattar flera behandlingar. De ändamål som framkommer är dels planering av bemanning, ruttoptimering och körstatistik som efterfrågas av kunder, dels information från fordon för att uppfylla lagkraven. Planering

av bemanning, ruttoptimering och körstatistik är ändamål som IMY på sin hemsida beskriver som berättigade. Dataskyddsombudet rekommenderar däremot att ändamålet rörande lagkrav förtydligas så det framkommer vilka lagkrav det gäller. I Renovas svar av hur personuppgifter behandlas genom positioneringsteknik samt personuppgiftsbehandlingsregister framgår att det kan finnas en relativt omfattande personuppgiftsbehandling som sker på detta sätt. Mot bakgrund av de svar på uppföljningsfrågor som dataskyddsombudet ställt är det uppenbart att Renova inte har full översikt över vilka personuppgifter man behandlar och varför. Mot bakgrund av de övervakningsmöjligheter som positioneringsteknik innebär och det integritetsintrång det innebär för den enskilde om detta sker på ett oreglerat sätt är det av stor vikt att Renova genomför en genomlysning av sitt användande av positioneringsteknik och de personuppgiftsbehandlingar som detta medför. För varje enskild personuppgiftsbehandling måste det finnas ett tydligt avgränsat ändamål och en tillämplig rättslig grund. För att säkerställa att detta finns och för att klargöra hur och när personuppgifter får behandlas på detta sätt bör det finnas anvisningar eller rutiner som tydliggör detta. Behandlingen måste också vara nödvändig för ändamålet, så om Renova kan uppnå samma ändamål utan att behandla uppgifter om positioneringsteknik är behandlingen inte nödvändig.

Dataskyddsombudet har tidigare varit i kontakt med bolaget rörande kontroll av anställda vid misstanke av missbruk av fordon. Dataskyddsombudets rekommendation var att en sådan behandling bör upptas särskilt i registret som en separat behandling, i enlighet med svar ifrån IMY. Om Renova utför en sådan behandling bör den därför också registreras och ändamål och rättslig grund ska dokumenteras. Renova bör förtydliga om uppgifterna får användas för att hitta eller leta upp misstankar eller om de får användas först efter att en misstanke om missbruk redan har uppstått. Enligt dataskyddsombudet är det enbart det senare scenariot som bedöms kunna stödjas mot den rättsliga grunden allmänt intresse, förutsatt att det finns en konkret, och med fördel dokumenterad, misstanke.

Mot bakgrund av de oklarheter som finns avseende användandet av positioneringsteknik kan dataskyddsombudet inte med säkerhet säga att det i dagsläget finns ett ändamål och korrekt identifierad laglig grund för de aktuella behandlingarna av de anställdas personuppgifter hos Renova. Detta utgör en inte obetydlig risk för deras rättigheter och friheter. Utifrån detta rekommenderas Renova att kartlägga sina behandlingar där positioneringsteknik används och/eller förekommer och i aktuella fall genomföra konsekvensbedömningar för dessa behandlingar. En förutsättning för att detta ska kunna ske är att de som genomför kartläggningen har förståelse för dataskydd och för den teknik som används. Det behöver även finnas avsatt tid och resurser för att kunna utföra arbetet grundligt.

Information till anställda

Renovas information till de anställda avseende behandling av personuppgifter via positioneringsteknik kan dataskyddsombudet inte bedöma eftersom den inte bifogats. Renova själva uppger att viss information finns tillgänglig på deras intranät. I personuppgiftsbehandlingsregistret framkommer också att information lämnats till de anställda vid anställning samt i personalhandbok. Dataskyddsombudet rekommenderar Renova att kartlägga vilken information som finns tillgänglig och säkerställa att alla anställda som berörs av behandlingarna får korrekt och uppdaterad information. För att Renova ska kunna behandla sina anställdas personuppgifter med hjälp av positioneringsteknik behöver de säkerställa att deras anställda får den information som de har rätt till och lämna denna information i förväg.

Konsekvensbedömning

För behandling av personuppgifter som sannolikt leder till hög risk för de registrerades fri- och rättigheter, bör verksamheten göra en konsekvensbedömning avseende dataskydd enligt dataskyddsförordningens regler. Syftet med en konsekvensbedömning är att förebygga risker innan de uppkommer och minimera risker genom åtgärder och rutiner. Enligt dataskyddsförordningen bör en konsekvensbedömning göras när två eller fler angivna kriterier föreligger, men personuppgiftsansvarige kan bedöma att behandlingen trots att kriterierna är uppfyllda inte sannolikt leder till hög risk. Detta ska då dokumenteras. På IMY:s hemsida finns exempel på behandlingar som uppfyller två eller flera kriterier. Renova bör kontrollera vilka av sina behandlingar som sannolikt leder till hög risk, med hjälp av den vägledning som finns, för att säkerställa huruvida man behöver göra konsekvensbedömningar eller inte. Dataskyddsombudet har tidigare rekommenderat verksamheten att utföra konsekvensbedömningar både avseende behandlingen för driftoptimering/ruttplanering och kontroll av missbruk. Eftersom övervakning av anställda är förbjudet som huvudregel, får man endast vid konkret misstanke använda sig av sådana uppgifter för kontroll. Dataskyddsombudet vill till denna rekommendation också tillägga att en konsekvensbedömning troligtvis bör göras för de förmånsbilar som har ISA-systemet inkopplat. Framförallt eftersom det finns risk att övervakning sker efter arbetstid och det i dagsläget inte verkar finnas vare sig kontroll eller rutin för när man får använda dessa uppgifter.

Sammanfattade rekommendationer (punktform)

- Renova bör göra en grundlig genomgång av de behandlingar som använder positioneringsteknik och säkerställa att det finns rättslig grund och ett tydligt angivet ändamål för dessa.
- Renova bör kontrollera att de registrerade (anställda) som berörs av behandlingarna får komplett information om det.
- Renova bör undersöka huruvida konsekvensbedömningar bör göras för behandlingarna avseende positioneringsteknik.

Bilagor

1. Frågeställningsutskick

Fördjupad kontroll 2021

Hantering av anställdas personuppgifter: Positioneringsteknik (GPS)

Del 1

1. Redogör för vilka personuppgiftsbehandlingar där ni använder positioneringsteknik (både där ni är personuppgiftsansvariga och personuppgiftsbiträde)

- a. Specificera för vilka behandlingar ni är personuppgiftsansvariga och för vilka ni är personuppgiftsbiträden. i. Ange om det finns personuppgiftsbiträdesavtal.
- b. Ange för vilket/vilka ändamål och i vilka situationer som ni använder personuppgifterna.
- c. Ange rättslig grund för de olika personuppgiftsbehandlingarna. Redogör för hur ni kommit fram till den rättsliga grunden/de olika rättsliga grunderna.

2. Redogör för den riskbedömning/konsekvensbedömning som ni genomfört för behandlingen/behandlingarna. Om ni inte har genomfört en riskbedömning/konsekvensbedömning, redogör för varför det inte gjorts.

- a. Bifoga in eventuellt underlag kopplat till riskbedömningar (riskanalyser/tröskelanalyser/konsekvensbedömningar).

Del 2

1. Har ni informerat era anställda om behandlingen/behandlingarna och för vilket/vilka ändamål som personuppgifterna används? a. Om ja, vilken information får de anställda och på vilket sätt får de informationen? (om möjligt, bifoga den information som lämnas)